

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Utrùm & quot modis abrogari possint leges humanæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

RESPONSIO II.

Inferior non habet potestatem ordinariam dispensandi in lege superioris, at potest habere delegatam.

Prob. 1. pars. Nam officium inferius & subordinatum, non dat nec dare potest potestatem ordinariam dispensandi in lege superioris. At inferioris officium inferius est & subordinatum. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Quia ex natura rei non requiritur ad dispensationem, ut ipse legislator per se ipsum illam exercent, sed potest illam exercere per alium. Ergo potest inferiori delegare potestatem dispensandi, exceptis tamen casibus, in quibus hoc jure aliquo speciali prohibitum est.

RESPONSIO III.

Qui potestatem habet ordinariam, & à fortiori qui non habet nisi delegatam dispensandi in lege, peccat dispensando sine justa & rationabili causa.

Prob. Nam, quod est vitium acceptionis personarum, & justitiæ distributivæ oppositum, imprudenter & irrationabiliter liberat ab onere communi eum, qui non est liberandus, aut eo modo, quo non est liberandus. Unde potius dissipat, quam dispensat. Itaque peccat graviter, si materia in qua dispensat, gravis est; & tandiu peccat, quandiu non revocat dispensationem, quoad usum futurum. Item peccat subditus, petendo dispensationem sine justa causa, quia superiorem inducit ad actum illicitum: sicut peccat etiam, utendo tali dispensatione. Sed ex occasione data.

Nota 1. Duplex est causa dispensandi in lege humana; una intrinseca, quæ observationi legis directè opponitur, afferendo aliquid impedimentum legi, aut ejus observationem reddendo nimis gravem. Talis est infirmitas aliqua respectu legis qua præcipitur jejunium. Altera verò extrinseca, quæ à circumstantiis extrinsecis sumitur, ut à nobilitate, dignitate, honoribus, meritis erga rempublicam, &c.

2. Quid sufficiat, ut causa dispensandi sit justa, generaliter definiri non potest, sed in casibus particularibus prudenti judicio decernendum est pro loco, tempore, persona, & aliis circumstantiis occurrentibus.

3. Necessè non est, tantam esse causam justitiam, ut vi illius solius cesset obligatio legis: nam tali causa existente, non esset opus dispensatione, sed ad summum interpretatione, quando scilicet tanta causa justitia non esset satis nota.

4. Quamvis non debeat causa justitia esse tanta, ut tollat legis obligationem, talis tamen debet esse, ut idonea sit ad movendum rationabiliter superiorem ad hoc ut relaxet vinculum legis, quod aliquando maneret.

5. Licet inferior dubitet utrum ratio petendi dispensationem sit sufficiens, non tamen peccat, illam sincere proponendo superiori, aut utendo dispensatione, si derur, si modò deponat dubium, conformando judicium suum judicio superioris, qui prudenter judicasse causam dispensandi sufficientem fuisse, præsumendus est, nisi ratio gravis in oppositum obstat.

6. Necessarium non est causam dispensandi talem esse, ut ea existente, superior dispensare teneatur; sed satis est, quòd possit licite cum subditis benignius agere dispensando, & tunc dispensatio data vocatur in jure, Gratia.

7. Quando causa dispensandi talis est, ut superior teneatur dispensare, quia vel bonum commune aut privatum petentis dispensationem id postulat, vel superior potestas præcipit ut dispensetur; non ideo subditus liber est ab obligatione legis, si negetur dispensatio. Unde tunc vel ad superiorem potestatem recurrendum est, vel servanda est lex.

RESPONSIO IV.

Dispensatio data etiam sine justa causa, valida est, si derur ab eo qui ordinariam habet potestatem dispensandi, secus, si ab eo qui tantum delegatam habet.

Simonnet Theol. Tom. II.

Prob. 1. pars. Nam obligatio legis pendet non solum in fieri, sed etiam in conservari à voluntate legislatoris, & consequenter ab eo qui succedit cum pari potestate; & à fortiori, ab eo qui superior est. Ergo si legislator, vel æqualis, aut superior, nolit eam obligare in aliquibus circumstantiis, aut aliquas personas, quacumque de causa nolit, reverà non obligat. Unde tunc subditus utendo dispensatione, non peccat contra legem humanam, nec poenam incurrit, quam imponit lex illa; peccat tamen contra legem naturalem, qua prohibetur, ne pars toti discordet sine rationabili causa, & peccat contra virtutem illam, ex cujus affectu lex humana præcipit vel prohibet actum, perinde ac si non esset cum illo dispensatum; quia nimirum lex naturalis ex affectu ejusdem virtutis præcipit subdito ut omittat vel faciat actum prohibitum vel præceptum lege humana, quandiu lex humana viget, aut ipse non habet rationabilem causam utendi dispensatione obtenta.

Prob. 2. pars. Nam 1. obligatio legis non pendet in conservari ab inferiore, sicut nec ab eo pendet in fieri. 2. Superior censendus est inferiori non concessisse potestatem dispensandi nisi ex rationabili causa. Ergo, &c.

Dices. Homines non acceperunt à Deo potestatem dispensandi in votis, nisi ex justa causa. Unde dispensationes in votis, sine justa causa datæ, sunt invalidæ. Ergo, &c.

Resp. Neg. conseq. Ratio disparitatis est, quia in dispensatione votorum, legislator est purus dispensator & œconomus. At in dispensatione legis suæ dominus est: tunc enim non vult uti jure quod habet ad obligandum, & potest nolle etiam irrationabiliter; cum planè liberum ei sit velle non velle. Nolendo autem non obligat, licet peccet; proindeque dispensat, etiam sine justa causa relaxando vinculum obligationis, quæ continuò pendet ab ejus libera voluntate obligandi.

ARTICULUS III.

Utrum & quòd modis abrogari possint leges humane.

RESPONSIO I.

Legislator potest quacumque de causa validè abrogare legem à se latam. Idem potest successor cum pari potestate, & à fortiori utriusque superior.

Prob. 1. pars. Nam, ut jam dictum est, obligatio legis non solum in fieri, sed etiam in conservari pendet à libera voluntate legislatoris; & ita sicut tandiu perseverat, quandiu perseverat moraliter voluntas obligandi legislatoris, ita definit penitus, cum penitus definit voluntas obligandi legislatoris. Atqui voluntas obligandi, quam legislator habet, penitus definire potest pro legislatoris arbitrio. Ergo pro legislatoris arbitrio potest penitus definire obligatio legis, & consequenter quacumque de causa potest legislator abrogare legem suam, quamvis peccet, hoc faciendo sine justa & rationabili causa: hoc enim, quod grave est, bono communi adversatur.

RESPONSIO II.

Inferior non potest abrogare legem superioris sine ejus licentia.

Prob. Nam voluntas & jus inferioris non potest prævalere contra voluntatem & jus superioris. Hinc Episcopi non possunt abrogare leges Pontificias, aut quidquam statuere contra jus canonicum, vel leges suorum superiorum, ut Concilii provinciales, vel nationalis. Hinc laici derogare non possunt legibus ecclesiasticis, &c.

RESPONSIO III.

Abrogatio legis fieri potest tribus modis.

T

Prob.

Prob. Nam fieri potest, 1. per simplicem revocationem. 2. Per contrariam consuetudinem non scriptam, à superiore expressè vel tacitè approbatam. 3. Per aliam legem, qua vel constet de abrogatione simpliciter facta, vel contrarium priori legi statuatur, quod sit interdum addita particula derogante in generali, vel in particulari, non obstante, &c. Interdum verò sine tali particula, & sine ulla mentione prioris legis: nam si lex posterior stare non potest cum priore lege, illam revocat: posterior enim voluntas priori contraria, priorem revocat. Tunc tamen abrogatio, quantum fieri potest, restringi debet, quia communiter odiosa est, & de se, nisi necessaria sit reipublica nociva. Unde quantum potest fieri, leges sunt inter se conciliandæ, & legum concordia anteposenda est abrogationi, nisi tamen prioris legis abrogatio, & successio posterioris, favorabilior sit. Sed

Observa 1. Leges speciales non abrogari per posteriores generales, sine expressa mentione, sed è con-

tra has per illas limitari. Ratio est, quia, ut docent Canonistæ communiter, Princeps censetur ignorare legem specialem, cujus expressam mentionem non facit: unde quia voluntas non fertur in incognitum, non censetur velle illam abrogare per legem generalem posteriorem, non habentem clausulam derogatoriam.

Observa 2. Triplici modo supra dicto legem abrogari posse validè, sive iusta sit causa abrogandi, sive non. Iustæ autem abrogationis causæ sunt, si lex alia contraria, utilior futura sit; si propter rerum mutationem, expediat leges alias condi; si legum multitudo sit magna, & aliquas vel multas revocari expediat.

Quæres. Quando cesset lex? *Resp.* Ipsosfacto cessare, quando cessat tota & integra ratio, propter quam lata est: quia lex non obligat, nisi quandiu legislator vult, ut obliget. Atqui tota & integra causa, propter quam lex lata fuit, cessante, legislator non vult amplius legem obligare. Ergo, &c.

